

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації**

ЗАГОРОДНЮКА АНДРІЯ ГРИГОРОВИЧА

**на тему «Конституційне право громадян на збори, мітинги, походи і
демонстрації: питання теорії та практики»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 «Право»**

Наукова новизна роботи визначається комплексним дослідженням конституційного права громадян на збори, мітинги, походи і демонстрації та механізму його реалізації. Автором систематизована й узагальнена дослідницька база та обґрунтовані нові теоретичні й практичні положення з удосконалення національного законодавства щодо реалізації конституційного права на збори, мітинги, походи і демонстрації.

Загороднюк А.Г. обґрунтовує положення про комплексний характер конституційного права громадян України на збори, мітинги, походи і демонстрації як багатогранного, соціального, політичного і правового явища, що охоплює суб'єктивне конституційне право; форму безпосередньої демократії і комплексний правовий інститут.

Дисертант розвиває положення щодо змісту конституційного права громадян на збори, мітинги, походи і демонстрації, яке належить людині від народження, незалежно від урегульованості цього права на законодавчому рівні.

Автор обґрунтовує наукову позицію, що механізм реалізації конституційного права громадян на збори, мітинги, походи і демонстрації це логічна, послідовна, системна взаємодія різних суб'єктів права з втілення у життя приписів норм про права людини, а не спосіб здійснення прав та обов'язків виключно окремою особою. Доведено, що це право не варто розглядати виключно у формально юридичному аспекті, оскільки воно здійснюється під впливом суспільних, психологічних, економічних, моральних, релігійних, організаційних та інших факторів, які у сукупності створюють механізм реалізації прав та свобод.

Здобувач розвиває наукові положення щодо співвідношення та взаємопов'язаності досліджуваного права з іншими конституційними правами та свободами, а також щодо змісту нормативно-правового й інституційно-правового механізму реалізації права на мирні публічні зібрання.

У роботі визначені особливості судового розгляду і вирішення спорів, які виникають у зв'язку з реалізацією громадянами конституційного права на

збори, мітинги, походи і демонстрації. Слід відзначити пропозиції, надані автором щодо удосконалення як існуючої нормативної бази, так і пропозиції стосовно змісту майбутнього спеціального закону, які підготовлені на основі детального аналізу численних редакцій проектів законів з цього питання.

Отже, тема дисертації Загороднюка А.Г. є актуальною, задачі дослідження досягнуто, що підтверджується змістом роботи. Узгодження об'єкту й предмету дослідження, мети і завдань, коректне використання автором методів наукового пошуку стало підґрунтям отримання результатів, що містять наукову новизну, мають теоретичне та практичне значення.

Теоретичне значення результатів. Серед нових наукових результатів теоретичного та науково-методологічного змісту вважаємо за необхідне виокремити такі, що демонструють високий дослідницький рівень автора:

1) доведена доцільність введення нової дефініції «право на мирні публічні зібрання» як узагальнюючого поняття щодо всіх організаційних форм зібрань та запропоновано визначити його як відкрите, мирне, доступне кожному, публічне вираження колективної думки з будь-яких питань суспільного життя з метою привернення уваги громадськості, органів державної влади чи місцевого самоврядування до відповідної проблеми або висунення до останніх певних вимог, на підтримку або осуд будь-якого рішення органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, громадських ініціатив з питань політичного, економічного, соціального, культурного чи іншого життя суспільства, яке здійснюється в різних організаційних формах або в поєднанні цих форм з чи без використання засобів наочної агітації та звуко-підсилюючих технічних засобів фізичними особами, політичними партіями, громадськими або релігійними об'єднаннями;

2) запропонована нова класифікація способів нормативно-правової регламентації порядку організації і проведення мирних публічних зібрань: а) ситуаційний; б) дозвіл/заборона; в) повідомлення й погодження; г) явочний порядок;

3) новелою є підхід автора до визначення ознак міжнародно-правових стандартів права на мирні публічні зібрання, а саме: їх системоутворюючий характер, закріплення загальнолюдських цінностей, формування типової еталонної моделі поведінки, виокремлення яких дозволило сформулювати авторське визначення міжнародно-правових стандартів права на мирні публічні зібрання як сукупності визнаних міжнародною спільнотою універсальних принципів і норм, що містяться у джерелах міжнародного права, які визначають мінімально необхідний зміст та обсяг прав людини та стандартів демократії у сфері мирних публічних зібрань

та встановлюють позитивні обов'язки держав щодо їх забезпечення, охорони й захисту;

4) запропоновано авторське визначення механізму реалізації права на мирні публічні зібрання як сукупності умов політичного, соціального-психологічного та організаційного характеру й правових засобів, прийомів і способів для публічного вираження колективної думки з будь-яких питань суспільного життя;

5) по-новому сформульовано підхід щодо визначення структури механізму реалізації права на мирні публічні зібрання як поєднання загальних та спеціальних його елементів, а саме: до загальних елементів механізму реалізації права на мирні публічні зібрання належать політичні, економічні, організаційні та умови іншого порядку, які надають реальну можливість здійснити право, а також правова культура і правосвідомість; спеціальні елементи структури представлені двома групами: нормативно-правовим механізмом реалізації досліджуваного права та інституційно-правовим механізмом реалізації права на мирні публічні зібрання;

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблені в дисертації положення, висновки і рекомендації можуть бути застосовані у: *науково-дослідній сфері* – як фундамент для подальших наукових розробок у процесі дослідження конституційного права громадян на збори, мітинги, походи і демонстрації; *правозастосовній діяльності* – в процесі розгляду та вирішення судовими органами спорів з питань реалізації права на мирні публічні зібрання; *навчальному процесі* – при написанні монографій, посібників, підручників, підготовці навчальних програм, навчально-методичних комплексів, з дисциплін «Конституційне право України», «Порівняльне конституційне право», «Муніципальне право» для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право», у просвітницькій діяльності.

Вважаємо, що робота набула б більшої довершеності, в разі наведення автором додаткових аргументів щодо змістовного виокремлення гарантій реалізації та гарантій забезпечення права на збори, мітинги, походи і демонстрації.

Дисертація виконана особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, що мають істотне значення для юридичної науки. Одержані здобувачем результати є достовірними та об'єктивними. Дослідження відповідає усім вимогам рівня наукової кваліфікації здобувача, що зазначено у п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 р.

Зміст положень дисертаційного дослідження викладено у 4 публікаціях, зокрема 3 із яких відповідають п.11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (2 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у наукових періодичних виданнях країн ОЕСР та ЄС), а також у 4 тезах доповідей за матеріалами конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Загороднюк А.Г. Право на мирні зібрання в системі конституційних прав і свобод людини і громадянина *Правничий часопис Донецького університету*. 2018. №1-2 (35-36). С.11-16

2. Загороднюк А.Г. Теоретико-правові аспекти конституційного права збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації *Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб.наук.пр /редкол.: С.Г.Серьогіна та ін. Харків: Право, 2019. Вип. 37. С. 278-290*

3. Турченко О.Г., Загороднюк А.Г. Міжнародно-правові стандарти забезпечення реалізації права на мирні зібрання *Visegrad journal on human rights* 2020. № 6. С. 143-148 (Особистий внесок- визначення ознак та запропоноване поняття стандартів права на мирні публічні зібрання)

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Загороднюк А.Г. Щодо тлумачення права на свободу мирних зібрань //Юридична наука і освіта у сучасних умовах: стан і перспективи розвитку: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 35-річчю юридичного факультету Донецького національного університету імені Василя Стуса (18 травня 2018 р.) / Донецький національний університет імені Василя Стуса; за заг. ред. д.ю.н. проф. А.Г.Бобкової. Вінниця: ТОВ: «Нілан-ЛТД», 2018. 140 с. С.110-111

2. Загороднюк А.Г. Конституційне право на мирні збори, мітинги, демонстрації: питання термінології //Всеукраїнська науково-практична конференція «Правове забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, безпековий, інтелектуальний простір» / м.Хмельницький, 23 квітня 2019 року
//<https://dnu.sharepoint.com/portals/law/Lists/List5/DispForm.aspx?ID=113&Source=https%3A%2F%2Fdnu%2Esharepoint%2Ecom%2Fportals%2Flaw%2FSitePages%2F%25D0%2594%25D0%25BE%25D0%25BC%25D0%25B0%25D1%2588%25D0%25BD%25D1%258F%2Easpx&ContentTypeId=0x0104005F6B808B2156BA4B9A600DC77FA367C4...>-С.51-54

3. Загороднюк А.Г. Конституційне право збиратися мирно, проводити збори, мітинги, походи і демонстрації в системі конституційних прав

//Тридцять восьми економіко-правові дискусії: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Львів, 2019. 88 с. С.32-35

4. Загороднюк А.Г. Право на мирні зібрання: співвідношення міжнародних стандартів та національного законодавства // «Пріоритетні напрями досліджень в науковій та освітній діяльності»: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. м. Львів 13-14 липня 2020 року. Львів: Львівський науковий форум, 2020. – 70 с. ; с.63-64

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Загороднюк А.Г. Поняття та структура механізму реалізації права громадян на збори, мітинги, походи і демонстрації *Economic and paradigm of modern society*. 2020. №2. С.87-94

Основні наукові результати дисертації повною мірою висвітлені у публікаціях [1]-[3].

Опубліковані наукові праці Загороднюка А.Г. за темою дисертаційної роботи мають безпосередній зв'язок з усіма структурними частинами проведеного дослідження та конкретизують основні положення його наукової новизни.

Аналіз змісту дисертації та наукових праць, зазначених у наведеному списку, дозволяє констатувати, що дисертант досяг поставленої мети та виконав у повному обсязі завдання дисертаційного дослідження.

Все вищезгадане дає підстави рекомендувати дисертацію Загороднюка Андрія Григоровича «Конституційне право громадян на збори, мітинги, походи і демонстрації: питання теорії і практики» до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права,
ректор ДонНУ імені Василя Стуса

Р.Ф. Гринюк

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права
ДонНУ імені Василя Стуса

І.С. Щebetун

